

Csóválnunk kell a fejünket, midőn ilyféle állítás ötlük szemünkbe : „a magyarság ősvallásából csak egy-két foszlány maradt ugyan reánk beszélte nyelvünkben, de azt a rokon népek mythikus költeményeiből egész teljességében (!) megismerhetjük.” (Réthy László, Beöthy képes irodalomtörténete 15.).

Azután meg számolnunk kell nemcsak a nyelvtudomány, hanem a psychologia, nevezetesen a folklórisztika törvényeivel is, mert ha igaz Herdernek mondása, hogy minden nyelvben az illető népnek gondolkodása és jelleme tükröződik le, akkor kutatásaink csak abban az esetben számíthatnak föltétlen hitelességre, ha e két tudományág vizsgálódásainak eredményei lehetőleg összevágznak.

PRIKKEL L. MARIÁN.

A felső-lozvai vogul nyelvjárás tárgyában fölvetett kérdést (NyK. XXII. 416. l.) illetőleg utalhatok a Budapesti Szemle 1889-iki évfolyamában közölt jelentésemnek következő helyére: «Tatjana Alexejevna Szojtyinova, kinek Reguly déli vogul hagyományainak megfejtését köszönheti a tudomány, *Tat-tit-paul*-ban, a Jurkin falujában született. Ez az a Jurkin, kitől Reguly déli vogul énekeinek nagyobb része származik. Tatjana az ő térdein növelkedett fel s azon fontos emléket őrizte meg fölöle, hogy az ő, valamint a felső Lozvánál lakott kordásainak (mint Reguly másik főközlőjének Pachtjárnak) a nyelve különbözőt mind Përsü, mind a felső-lozvai újabb nemzedék nyelvétől. Ez adja meg a nyitját annak, hogy miért nem találhattam én meg sehol ugyanazt a nyelvet, melyen Reguly Jurkintól eredő vogul hagyatéka írva van. *A Felső-Lozvánál ugyanis Reguly, illetőleg Jurkin ideje óta nyelvváltás ment végbe.* Az eredeti délies jellemű nyelv helyett az éjszaki, vagy szoszvai nyelv jött gyakorlatba annak következtében, hogy a felső-lozvai nomád vogulok mindinkább távolodtak a letelepült s fogalmaik szerint elkoresosult közép- s alsó-lozvai voguloktól és az életmód s vallásos cultus tekintetében közelebb álló szoszvai vogulsághoz csatlakoztak: kizárólag ezekkel kezdtek házasodni, közös törvényt tartani stb. *A Reguly hagyományaiban tehát egy kiveszett, különálló lozvai dialektusnak maradt meg emléke,* mely földrajzi helyzetéhez képest középállású, mint egy átmeneti volt a szoszvai és közép-lozvai nyelvjárások között.»

Ezért van az, hogy Szojtyinova, noha maga szintén a Jurkin falujából *Tat-tit-paul*-ból való, mégis az újabb nemzedék nyelvén, tehát az éjszaki nyelvjáráson beszél. Ezért tartom a Jurkin-Reguly-féle hagyományokat a *kiveszett felső-lozvai nyelvjárás* emlékeinek; de minthogy legközelebb a Përsü-féle közép-lozvai nyelvhez áll, nevezhetem vele szemben egy másik, t. i. Reguly hagyományaiban megőrzött közép-lozvai-féle nyelvnek is, annál is inkább, minthogy *Tat-tit-paul* és *Täpëz-paul* (Përsü faluja) szomszédosak.

MUNKÁCSI BERNÁT.